

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 15326/2022
20.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у правној ствари тужиоца „Бачка“ ДОО Чонопља, кога у поступку по ревизији заступа пуномоћник Љиљана Петрић, адвокат из ..., против тужених Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Суботици и Аутономне Покрајине Војводине, коју заступа Правобранилаштво Аутономне Покрајине Војводине, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 235/22 од 25.05.2022. године, у седници одржаној 20.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 235/22 од 25.05.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене Аутономне Покрајине Војводине за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Сомбору П 94/2018 од 08.11.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је захтев тужених да се тужба одбаци. Ставом другим изреке, обавезана је тужена Република Србија да на име исплаћених пореза на имовину плати тужиоцу износ од 1.115.271,72 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се обавезу тужени да му солидарно исплате тржишну вредност пољопривредног земљишта за катастарске парцеле ближе наведене у овом ставу изреке, а за укупну површину од 71 ха 66 а 60 м² у укупном износу од 64.808.100,00 динара са траженом законском затезном каматом. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се тужена Аутономна Покрајина Војводина обавезе солидарно са туженом Републиком Србијом да тужиоцу исплати износ од 1.115.271,72 динара. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени солидарно обавезу да му исплате износ од 112.867,21 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени солидарно обавезу да му надокнаде изгубљену добит у износу од 33.763.040,00 динара са

траженом законском затезном каматом, као и захтев да се након правноснажности ове пресуде и исплате тржишне вредности парцела исте упишу као јавна својина Републике Србије. Ставом седмим изреке, у односу на тужену Републику Србију одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка. Ставом осмим изреке, обавезан је тужилац да туженој Аутономној Покрајини Војводине надокнади трошкове парничног поступка у износу од 438.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 235/22 од 25.05.2022. године, ставом првим изреке, одбијене су жалбе (тужиоца и тужене Републике Србије) и потврђена наведена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужених за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена Аутономна Покрајина Војводине је поднела одговор на ревизију тужиоца, захтевајући накнаду трошкова за састав истог.

Испитујући побијану правноснажну пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23, у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Супротно наводима ревизије, другостепени суд није учинио ни битну повреду поступка из члана 371. став 1. у вези члана 372. ЗПП, већ је правилно оценио да не може прихватити као нови доказ у жалбеном поступку документ који је тужилац приложио тек уз жалбу, а односи се на процену вредности спорних непокретности дату у стечајном поступку. Ово из разлога што тужилац није учинио вероватним да овај доказ без своје кривице није могао раније предложити (до закључења главне расправе) јер је првостепени суд на рочишту одржаном 27.09.2021. године упознао странке са садржином списка предмета стечајног поступка Трговинског суда у Сомбору Ст 8/07, када је тужилац сазнао да нема докумета о процени вредности непокретности и имао је могућност да овај доказ благовремено прибави од правног претходника пре закључења главне расправе. Такође, неосновано тужилац истиче у ревизији да је предлагао доказ вештачењем на околност вредности предметних парцела и да суд о том доказном предлогу није одлучио у ситуацији када су странке на рочишту одржаном 08.11.2021. године одустале од свих даљих доказних предлога и предложиле закључење главне расправе (што произилази из стања у списима предмета).

Сходно наведеном, Врховни суд сматра да у поступку пред другостепеним судом није учињена ниједна битна повреда одредаба парничног поступка у вези са извођењем и оценом доказа у границама процесних овлашћења тог суда.

Према утврђеном чињеничном стању, ООУР ПП „Чонопља“ пословала је као радна организација ПК „Сомбор“ ДП „Бачка“. Ово пољопривредно предузеће је 28.04.1981. године доставило Водопривредној организацији „Западна Бачка“ и тадашњем СИЗ-у за одводњавање земљишта захтеве за пројектовање и изградњу

вештачке акумулације. У априлу 1982. године донета је одлука збора радних људи да се у корист СИЗ-а за одводњавање пренесе право коришћења на парцелама 6634/3, 6635/2, 6636, 6636/4 и 6637/2 КО Чонопља ради изградње бране на каналу бр.300, односно дата је сагласност да земљиште ових парцела буде потопљено за потребе стварања вештачке акумулације. Комитет за комунално-стамбене послове и урбанизам општине Сомбор је донео решење 29.07.1983. године којим је одобрена локација за изградњу бране на наведеним пацелама, након чега је решењем Покрајинског комитета за водопривреду од 14.09.1983. године одобрена градња прве фазе објекта за формирање акумулације „Чонопља“ на главном каналу бр.300 система за одоводњавање „Телечка“, а решењем истог органа од 15.12.1983. године одобрена је употреба објекта за формирање вештачке акумулације. На наведеним парцелама изграђена је прво брана дуж обала дотадашњег канала који је служио за одводњавање, а након изградње бране сливањем атмосферских вода са суседних парцела створила се вештачка акумулација - вештачко језеро на парцелама у КО Чонопља ближе наведеним у образложењу првостепене пресуде, које су у то време биле уписане као друштвена својина са правом коришћења ПК „Сомбор“ ДПП „Бачка Чонопља“ (према последњем стању уписа у земљишним књигама). ДПП „Бачка Чонопља“ је 2002. године променило статус у ДОО пољопривреда „Бачка“ Чонопља и над овим привредним субјектом је отворен стечајни поступак решењем Трговинског суда у Сомбору број Ст 8/2007 од 02.11.2007. године, које је било уписано са уделом од 55% приватног капитала и 45% друштвеног капитала на дан покретања стечаја. У предмету Ст 8/2007 не постоји доказ на околност како и на који начин је вршена процена капитала стечајног дужника у стечајном поступку. Не постоји ни податак да се општинска управа тадашње Општине Сомбор обрађала са захтевом да се из продаје стечајног дужника изузму парцеле које се воде као власништво стечајног дужника, а налазе се под вештачком акумулацијом. Дана 20.07.2009. године закључен је уговор о купопродаји стечајног дужника са предузећем „Scelta“ ДОО из Бачке Тополе као купцем. Дана 28.02.2009. године извршена је процена капитала стечајног дужника од стране овлашћеног проценитеља и „Scelta“ ДОО Бачка Топола је целокупну имовину стечајног дужника купио за укупан износ од 440.000.000,00 динара. У стечајном поступку тужена Република Србија је пропустила да преко својих органа истакне излучно право на спорним парцелама на којим је изграђена вештачка акумулација, док се тужена Аутономна Покрајина Војводина преко јавног предузећа чији је оснивач писмено обратила општинској управи Сомбор са предлогом да се предузму мере у стечајном поступку ради изузимања спорних парцела. Према члану 3. тачка 4. уговора купац је стекао право власништва на предметима продаје, укључујући и парцеле на којима је изграђено вештачко акумулационо језеро, док је према члану 2. тачка 4. предмете продаје купио у виђеном стању уз одрицање од права на рекламацију по основу свих правних и фактичких недостатака. У основним средствима стечајног дужника спорне парцеле су вођене као имовина без прихода, а тако је наставио да их води и тужилац у својим пословним књигама. У члану 2. наведеног купопродајног уговора којим је продат стечајни дужник наведена је сва непокретна имовина која се продаје, а у оквиру које је и земљиште парцела на којима се налази вештачко језеро укупне површине 71 ха 66 а 60 м2. Овај уговор је оверен 28.07.2009. године пред тадашњим Општинским судом у Суботици под бројем 5611/09 и тог дана је купац исплатио целокупну купопродајну цену. Након тога, купац је надлежном Катастру непокретности поднео захтев за упис права својине на целокупној непокретној имовини коју је стекао на основу уговора, па и на парцелама на којима се налази вештачко језеро. На захтев тужиоца, РГЗ је 13.07.2017. године сачинио записник којим је објединио све парцеле на којима се налази вештачко језеро и уписао их као

власништво тужиоца. Ове парцеле су тада остале уписане са својим основним културама као и пре стварања вештачке акумулације и тако је било све до 21.03.2019. године када је решењем РГЗ-а констатовано да се на наведеним парцелама налази језеро. На основу уговора о спајању уз припајање привредног друштва „Scelta“ ДОО Бачка Топола привредном друштву ДОО „Бачка“ Чонопља од 27.05.2010. године, ДОО „Scelta“ је престало припајањем, а остало је само привредно друштво за пољопривредну производњу „Бачка“ Чонопља. Пошто су спорне парцеле на којима се налази вештачко језеро укупне површине 71 ха 66 а и 60 м² уписане као власништво тужиоца, он је у периоду од 01.01.2013. године до 30.06.2020. године уредно плаћао порез на имовину и за наведени период је као порески обвезник платио укупно 1.115.271,72 динара на име овог пореза. Такође, по решењима о утврђивању накнаде за одводњавање за период од 2011-2020. године тужилац је Јавном предузећу „Воде Војводине“ уплатио укупан износ од 110.018,15 динара. На основу налаза и мишљења вештака пољопривредне струке утврђивана је висина изгубљене добити због неостваривања прихода од предметних парцела у неколико варијанти, а тужилац је тужбеним захтевом определио висину ове штете по варијанти обрачуна према културама које је тужилац сејао у периоду од 2012. до 2020. године на суседним парцелама са обрадивим пољопривредним земљиштем (укупно 33.763.040,00 динара)

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је становишта да су предметне парцеле на којима се неспорно налази вештачко језеро по сили закона постале јавна својина Републике Србије моментом стварања овог језера као добра од општег интереса, те да је уговор о купопродаји стечајног дужника ништав у делу којим су предмет продаје биле и наведене парцеле као јавна својина Републике Србије (државна својина). Међутим, и поред утврђења да правни претходник тужиоца („Scelta“ ДОО Бачка Топола) није могао у стечајном поступку да купи предметне парцеле и стекне на њима својину, одбијен је тужбени захтев за накнаду штете у висини тржишне вредности земљишта спорних парцела са образложењем да тужиочева штета не може да износи онолико колика је њихова тренутна тржишна вредност, већ евентуално да оствари поврат дела плаћене купопродајне цене у стечајном поступку и то у проценту спрам тада процењене вредности спорних парцела, што тужилац није доказао у поступку. У односу на захтев тужиоца да му се надокнади штета у виду изгубљене добити због немогућности коришћења предметних парцела, првостепени суд је становишта да тужилац нема изгубљену добит по овом основу, јер су предметне парцеле вођене као основно средство стечајног дужника без прихода и тако су наставиле да се воде и код правног претходника тужиоца као купца управно због немогућности њиховог коришћења услед постојања вештаког језера на њима. У односу на захтев тужиоца за исплату износа који представља уплаћивану накнаду за одводњавање, првостепени суд је нашао да тужени нису пасивно легитимисани за овај део захтева, будући да према Закону о водама накнада за одводњавање представља приход ЈП „Воде Војводине“, а не тужене Републике Србији и Аутономне Покрајине Војводине. Према становишту првостепеног суда, основан је само захтев према Републици Србији да врати тужиоцу наплаћени порез на имовину, будући да је тужилац доказао да је за предметне парцеле на којима се налази вештачка акумулација годинама уредно измиривао пореске обавезе (из разлога што су ове парцеле уписане као његово власништво тужиоца), а првостепени суд је и поред таквог катастраског уписа закључио да предметне парцеле нису својина тужиоца већ јавна својина Републике Србије.

Другостепени суд је у свему прихватио као правилна изнета правна становишта првостепеног суда.

Супротно наводима ревизије, Врховни суд сматра да су нижестепени судови правилно применили материјално право.

Правилан је закључак нижестепених судова да је уговор о купопродаји стечајног дужника ДОО пољопривреда „Бачка“ Чонопља ништав у делу продаје парцела на којима се изграђено вештачка акумулација као водопривредни објекат у смислу Закона о водама, јер је у том делу супротан императивним одредбама члана 1. и 2. Закона о средствима у својини Републике Србије („Службени гласник РС“ бр. 53/95) који је важио у време закључења уговора, а према коме су природна богатства (земљишта, шуме, воде, водотоци, рудна богатства и друго) и добра у уопштој употреби (јавни путеви, паркови, тргови и улице и друго) као добра од општег интереса у државној својини (у својини Републике Србије), те се на њима може стећи, под условима утврђеним законом, само право концесије или право коришћења. Чињенице да је правни претходник тужилаца купио предмете парцеле на основу судски овереног уговора о куповини стечајног дужника и да се након исплате купопродајне цене на основу овог уговора уписао као њихов власник у катастру непокретности не утичу на правилан закључак нижестепених судова да је предметни уговор ништав у делу где су предмет купопродаје спорне парцеле (члан 103. став 1. у вези члана 105. Закона о облигационим односима). На другачију одлуку суда не утиче ни чињеница што су у тренутку закључења спорног уговора наведене парцеле биле укњижене као власништво стечајног дужника, будући да је моментом стварања вештачке акумулације промењена намена спорних парцела које су по сили закона постале средства у јавној својини Републике Србије као добро од општег интереса над којима се не може стећи право власништва, па ни куповином у стечајном поступку. Како је према одредби члана 104. став 1. Закона о облигационим односима последица делимичне ништавости уговора реституција, односно враћање онога што је дато по ништавој уговорној одредби (а према одреди члана 3. тачка 4. уговора купац је стекао право власништва на предметима продаје, па и на спорним парцелама), тужилац може захтевати само да му се врати део купопродајне цене коју је платио у стечајном поступку за спорне парцеле, јер би то била реална штета коју је тужилац претрпео због делимичне ништавости уговора, а не садашња тржишна вредност парцела. Како у списима предмета стечајног поступка Ст 8/2007 није било податка о процењеној вредности предметних парцела као дела продатог капитала стечајног дужника, нити је тужилац до закључења главне расправе доставио доказ на ту околност (а документ о процени вредности капитала стечајног дужника који је приложен уз жалбу није прихваћен од стране другостепеног суда као нови доказ у смислу члана 372. ЗПП из претходно наведених разлога), правилно су нижестепени судови нашли да је тужбени захтев тужиоца неоснован у делу потраживане тржишне вредности спорних парцела у односу на Републику Србију. У односу на тужену Аутономну Покрајину Војводину овај захтев је неоснован због недостатка њене пасивне легитимације, будући да се ради о државној својини, а не о својини јединице територијалне аутономије.

Такође, не ради се ни о праву тужиоца на новчану накнаду за фактичку експропријацију како се то неосновано тврди у ревизији, будући да је приликом изградње бране и вештачког језера на парцелама које су тада биле у друштвеној својини дошло само до преноса права коришћења са једног титулара (ДПП „Чонопља“) на другог титулара (тадашњег СИЗ-а за одводњавање замљишта) у циљу њихове

изградње, што не подразумева повреду права својине и примену Закона о експропријацији. Како предметне парцеле нису фактички одузете тужиоцу, већ је у моменту кад их је купио (а купио их је у виђеном стању) већ постојала изграђена вештачка акумулација, тужилац није могао ни да трпи штету због изгубљене добити јер се ради о парцелама од којих добит није претходно остваривао ни стечајни дужник, односно вођене су као основно средство стечајног дужника без прихода и тако су настављене да се воде у у пословним евиденцијама купца. Дакле, не ради се о обрадивом пољопривредном земљишту, него о земљишту које је претходно било обрадиво, али је још 1982/1983. године уступљено у циљу потапања и изградње вештачке акумулације ради наводњавања суседног обрадивог земљишта које је у власништву тужиоца и од којих остварује приходе.

Тужилац основано потражује у овој парници да се тужена Република Србија обавезе да му по основу стицања без основа врати износ плаћеног пореза на имовину управо из разлога ништавости дела уговора којим му је пренето право власништва на спорним парцелама, али је неоснован захтев тужиоца да се тужена Аутономна Покрајина Војводина солидарно обавезе са туженом Републиком Србијом на исплату истог износа из разлога што порез на имовину представља јавни приход који одређује и наплаћује само Република Србија, па нема неоснованог обогаћења на стране тужене АПВ.

У погледу тужбеног захтева за исплату износа који је тужилац као уписани власник спорних парцела платио по основу накнаде за одводњавање прописане члановима 99. и 100. Закона о водама („Службени гласник РС“ бр. 46/91,53/93 и 54/96), правилно су нижестепени судови закључили да тужени нису пасивно легитимисани за враћање ове накнаде јер њу по закону утврђује и наплаћује ЈП „Воде Војводине“ и самим тим ова накнада представља приход овог јавног предузећа као самосталног правног лица, независно од оснивача.

Из свих изложених разлога, нису основани ревизијски наводи тужиоца о погрешно примењеном материјалном праву.

Зато је Врховни суд, применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке ове пресуде.

Трошкови одговора на ревизију по оцени Врховног суда нису били потребни туженој АПВ за вођење ове парнице, те је применом члана 154. став 1. у вези члана 165. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке ове пресуде.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић